

2. Коновальчук М. Розвиток творчості молодших школярів : Система літературних завдань. Київ: Шкільний світ, 2010. 120 с.

3. Макаренко Н. М. Самостійне вивчення курсу «Психологія обдарованої дитини» : навч. посіб. Кривий Ріг: Видавничий дім, 2010. - 180 с.

4. Токарева Н. М., Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. Київ, 2017. 548 с.

УДК 159.9 : 373.3.016

А.В.Панченко

Розвиток творчих здібностей молодших школярів засобами ігрових технологій

Анотація. У статті проаналізовано вплив ігрових технологій на розвиток творчих здібностей молодших школярів. Досліджено рівень розвитку творчих здібностей учнів; у дослідженні ми брали до уваги оригінальність, нестандартність образів, вміння дітей фантазувати, детальність опису образів, емоційність образів. Описано види вправ для розвитку творчих здібностей засобами ігрових технологій. Зроблено висновок про важливу роль ігрових технологій для розвитку творчих здібностей сучасної особистості школяра.

Ключові слова: ігрові технології, творчі здібності, креативність, особистість, учні початкової школи.

А. В. Панченко. Развитие творческих способностей младших школьников средствами игровых технологий.

Аннотация. В статье проанализировано влияние игровых технологий на развитие творческих способностей младших школьников. Исследован уровень развития творческих способностей учащихся; в исследовании мы принимали во внимание оригинальность, нестандартность образов, умение фантазировать, детальность описания образов, эмоциональность образов. Описаны виды упражнений для развития творческих способностей, средствами игровых технологий. Сделан вывод о важной роли игровых технологий для развития творческих способностей современной личности школьника.

Ключевые слова: игровые технологии, творческие способности, креативность, личность, ученики начальной школы.

A.V. Panchenco. Development of creative abilities of junior pupils by means of gaming technologies

Summary. In the article the influence of game technologies on the development of creative abilities of primary school students has been analyzed. The level of development of creative abilities of students is researched. The types of exercises for the development of creative abilities through gaming technologies are described. Originality, non-standard images, fantasy skills, detailed description of images, emotional images are taken into account. The conclusion about the important role of

gaming technologies for the development of the creative abilities of a contemporary student is drawn.

Keywords: game technologies, creative abilities, creativity, personality, primary school students.

Постановка проблеми. Особистість та її творчий розвиток завжди розглядалися як один із пріоритетних напрямів освіти. Але сьогодні, у XXI столітті – ері нових знань і способів пізнання, здатність до творчості є однією із найважливіших умов прогресивного розвитку людства, що гарантує підвищення ефективності мисленнєвих стратегій, гнучку адаптацію до мінливого інформаційного середовища.

Головною ознакою творчої особистості вважаються її творчі якості, тобто індивідуально-психологічні особливості, що відповідають вимогам творчої діяльності і є умовою її успішного виконання. Тому проблема цілісного педагогічного впливу, який би забезпечував інтеграцію психолого-педагогічних умов навчання із внутрішньою «творчою» структурою особистості є надзвичайно складною для реалізації у системі масового навчання, і зокрема - у початковій освіті.

Сьогодні у початковій школі навчання переважно зводиться до сухого запам'ятовування і відтворення отриманої інформації, прийомів дій та способів їх виконання. Діти позбавляються можливості відкриття і поступово можуть втратити здатність до творчості. Це може стати причиною послаблення або, і того гірше – зникнення, потягу до літературного читання. Виходом із цієї ситуації ми вважаємо, що використання ігрових технологій, сприяють активізації пізнавальної діяльності учнів і приводять до більш осмисленого засвоєння знань молодшими школярами. Застосування ігор підвищує міцність і якість засвоєння знань учнів, якщо ігри відбираються і конструюються у відповідності до змісту виучуваної теми, до цілей і завдань уроків, використовуються у поєднанні з іншими формами, методами і прийомами, ефективними при вивченні нового матеріалу, чітко організовуються, відповідають інтересам і пізнавальним можливостям учнів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток творчих здібностей відіграє особливу роль у нашій державі, у якій довгі роки вільнодумців та митців обмежували у правах. Тому значна кількість наукових праць вітчизняних і зарубіжних авторів присвячена дослідженню формування творчого процесу [1–6]. Творчість, як основу усякого розвитку, руху, зміни, виділяв Я. А. Пономарьов [4], В.О. Моляко писав про наявність творчих здібностей і навіть невеличких творчих досягнень у конкретних людей для створення культурного поля, де кожна людина відчуває себе психологічно комфортно [3], загальні проблеми розвитку творчої обдарованості, специфіка дитячої обдарованості у роботі О.І. Кульчицької [1]. Творча діяльність, обдарованість як базові характеристики особистості і як процес досягнення творчого результату, є предметом вивчення психології творчих здібностей. Методи та прийоми стимулювання творчої активності учнів розглядаються Д.В. Романовською [5], Н.М. Токаревою [6].

Аналіз наукової літератури переконує, що ця проблематика є багатоаспектною і вимагає подальшого дослідження. Дане дослідження є ще однією спробою розширити можливості підвищення рівня розвитку творчих здібностей молодших школярів на уроках літературного читання саме засобами ігрових технологій.

Мета статті: дослідити роль ігрових технологій як ефективного засобу розвитку творчих здібностей учнів 4 класу на уроках літературного читання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження проводилося на базі двох шкіл Синельниківського району Дніпропетровської області (Кислянської середньої загальноосвітньої школи та Вільненської неповної середньої загальноосвітньої школи). Методом емпіричного дослідження було обрано педагогічний експеримент із подальшою математично-статистичною обробкою даних експерименту.

Вибіркову сукупність склали 20 учнів початкової ланки освіти. Для визначення рівня розвитку творчих здібностей учнів 4 класів на першому – констатувальному етапі було використано:

- вербальний тест креативності П. Торренса «Текст»;
- система вправ для визначення рівня творчого мислення.

За результатами констатувального етапу дослідження, нами було виявлено, що серед молодших школярів вибіркової сукупності переважає середній рівень розвитку творчих здібностей (45 %). Разом з тим, низький та недостатній рівень розвитку творчих здібностей виявляють 20 % учнів, рівень нижче середнього – 25 %. Високий рівень розвитку творчих здібностей демонструють лише – 10 % респондентів. З огляду означеного не викликає сумніву актуальність цілеспрямованої розвивальної роботи щодо розвитку творчих здібностей молодших школярів, і зокрема – учнів 4 класу на уроках літературного читання

Задля покращення творчого потенціалу школярів ми запропонували впровадити ігрові технології до уроків літературного читання. Протягом дев'яти уроків літературного читання у 4 класі під час роботи над художніми творами ми пропонували дітям літературні ігри, використовували завдання на основі ігрових технологій. Були використані, зокрема, такі завдання:

I. Літературна гра «Невгамовні приказки» (завдання: *Відтворіть правильний зміст приказок та поясніть коли так говорять.*)

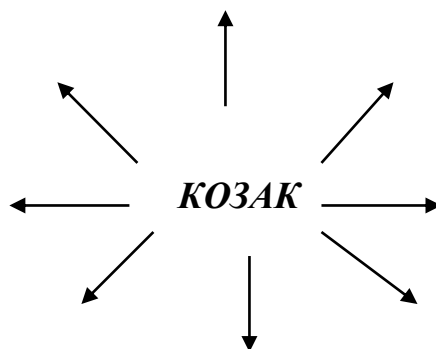
1. еН уснь сано од чугожо саорп. (Не сунь носа до чужого проса.)
2. ояМ хата аюскр. (Моя хата скраю.)
3. зиЯк од єКива ведедо. (Язык до Києва доведе.)
4. увЧ кіндз ат ен єзна, вікидз нів. (Чув дзвін, та не знає, звідки він.)
5. У схутра ічо ливеік. (У страху очі великі.)
6. З огньо міпочі, кя з сиоки шруг. (З нього помочі, як з сиоки груш.)

II. Літературна гра «Доповни прислів'я» (завдання: *Допишіть кінець прислів'я. Це можна зробити 2 способами: 1) Дописати правильно прислів'я так,*

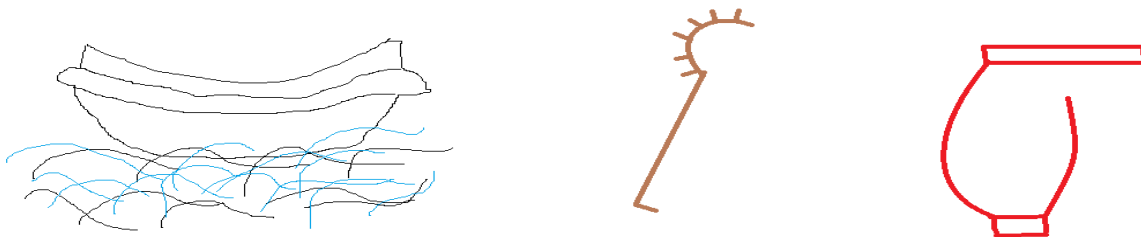
як говорять у народі; 2) Дописати прислів'я використовуючи риму, наприклад: «Україна – це козацька **країна**», «Козак не боїться ні тучі, ні **кручі**» і т.д.)

- Той не козак, що боїться...(собак);
- Козак – наче...(орел);
- Козак вкраїнську любить мову, додержить завжди...(свого слова);
- Україна – це козацька...(мати);
- Ми з такого роду, що любим...(свободу);
- Козак не боїться ні тучі, ні...(грому);
- Козак – слабкому...(захисник);
- Хто в роботі – той і в...(турботі).

III. Літературна гра «Асоціативний кущ» (завдання: Доберіть слова, які пов'язані зі словом **козак** (кінь, чайка, оселедець, шабля, захист, воля, січ, вільний, сміливий, мужній і т.д.))

IV. Творча вправа «Козацькому роду – нема переводу!» (завдання: Впізнайте зашифровані символи козацтва, домалюйте та назвіть їх).

Після реалізації розвивальної програми на уроках літературного читання з використанням ігрових технологій у 4 класі нами був виконаний контрольний зріз (із використанням тесту креативності П.Торренса), котрий дозволив означити позитивну динаміку у виявленні творчого потенціалу молодших школярів (табл.1).

Якісний аналіз виявлення творчих здібностей молодшими школярами (за вербальним тестом креативності П. Торренса «Текст») засвідчив помітно значне підвищення вміння оригінально та нестандартно підходити до виконання завдання, використовуючи фантазію.

Водночас, доречним було б продовження та поглиблення роботи над емоційністю та деталізацією образів, де б важливим допоміжним фактором впливу на розвиток цих якостей стали саме ігрові технології.

Таблиця 1

**Показники виявлення творчих здібностей молодших школярів
(за результатами експерименту)**

Рівень виявлення \ Респонденти, кількість у %	На етапі констатувального дослідження	На етапі контрольного зрізу
Високий рівень	10	30
Середній рівень	45	45
Рівень нижче середнього	25	15
Недостатній рівень	15	10
Низький рівень	5	-

В цілому, вищезазначене свідчить про те, що після впровадження ігрових технологій на уроках літературного читання, рівень розвитку творчих здібностей в учнів 4 класу Кисляньської СЗШ став вищим. Можна зробити висновок про доцільність використання ігрових технологій під час навчання учнів молодшої ланки школи.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Підсумовуючи все вищесказане слід наголосити на тому, що неможливо переоцінити роль ігрових технологій для розвитку творчих здібностей учнів. Протягом експериментального навчання нами було виявлено, що учні із задоволенням виконували усі завдання учителя, вміють та люблять фантазувати – тим самим рівень продуктивності на уроках значно підвищувався; діти навчилися творчо висловлювати думки та впевнено їх обґрунтовувати, користуючись текстами, що вивчалися; учні стали оригінальніше характеризувати образи дійових осіб творів, давати їх вчинкам правильну, більш детальну моральну оцінку; висувати все більше нестандартних ідей та підходів до виконання певних вправ чи завдань. Тому говорячи про творчі здібності, як одні з найважливіших характеристик сучасного учня, доречно наголосити: «...це й є ті духовні рівні прояву творчого потенціалу людини, які забезпечують виникнення нового у його інформаційно-ідеальній і діяльно-результативній формах» [2].

Звичайно, проблемне поле даного дослідження не вичерпує всіх аспектів означеної теми. Подальші наукові розвідки можуть бути спрямовані на уточнення даних шляхом збільшення кількості респондентів.

Список використаної літератури

1. Кульчицька О.І. Творча обдарованість. Специфіка дитячої обдарованості / О.І. Кульчицька // Обдарована дитини. – 2011. – №1. – С.3-10.

2. Лихвар В.Д. Розвиток художньо-творчого потенціалу молодших школярів у процесі образотворчої діяльності / В. Д. Лихвар, І. І. Лихвар // Вісник ХДАДМ.- №1. – Харків, 2010 р. – С. 131-134.

3. Моляко В. О. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / В. О. Моляко, О. Л. Музика // Житомир : Видавництво ПП «Рута» – 2006. – 319 с.

4. Пономарев Я. А. Исследование творческого потенциала человека / Я. А. Пономарев // Психол. Журнал. – 1991. – Т.12. - №1 – С.3-11.

5. Романовська Д. В. Методи та прийоми стимулювання творчої активності учнів / Д. В. Романовська // Психолог. – 2006. – №11. – С.13-19.

6. Токарева Н. М. Корекційно-розвивальні можливості проєктивних методик у розвитку креативності / Н. М. Токарева. // Психологічні основи розвитку креативності особистості в умовах педагогічної інноватики : методичний посібник / авт. колектив : С. Ф. Устименко, Н. М. Токарева, А. І. Воронін [та ін.] ; за заг. ред. Н. М. Токаревої – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2007 – С. 92–111.

УДК 159.9: 37.01

Ж.Ф.Сабадаш

Сучасні технології управлінської діяльності керівника закладу освіти

Колишня мертва, формальна, лицемірна школа мусить впасти, а на її руїнах має утворитися, народитися нова, живуча й життєва, правдива і весела школа праці, школа соціального виховання, збудована на пошані до особи і розумінні громадських обов'язків кожною дитиною, кожним учнем нової школи.

Софія Русова

Анотація. У статті представлено результати аналізу проблеми управління навчальним закладом в умовах застосування освітніх інновацій. Означено шляхи підвищення ефективності управління інноваційними процесами в закладах освіти у контексті реформування освітнього простору. Розглянуто продуктивні технології управління закладами освіти. Визнано, що підвищити ефективність управлінської діяльності керівника навчального закладу може коучинг як важливий інструмент впливу на результати діяльності окремих людей і організації в цілому.

Ключові слова: освіта, педагогічна інноватика, управлінська діяльність, технології управління, бізнес-коучинг, коучинг особистої ефективності.

Ж.Ф.Сабадаш. Современные технологии управленческой деятельности руководителя учреждения образования

Аннотация. В статье представлены результаты анализа проблемы управления учебным заведением в условиях применения образовательных